

บทที่ 4

การดำเนินการวิจัย

ในบทนี้เป็นการนำเสนอขั้นตอนต่างๆ ของการทำการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย การกำหนด ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย การสร้างเครื่องมือ การตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมดในเขตเลือกตั้งเป็น ประชากรวิจัย ในเรื่องนี้ การแบ่งเขตเลือกตั้งของไทยนั้นจะมีความสับสนอยู่บ้างเพราะการแบ่ง เขตการเลือกตั้งจะเปลี่ยนแปลงปรับเปลี่ยนไปตามความเหมาะสมและการเพิ่มจำนวนของ ประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร จึงกำหนดตามการแบ่งเขตการเลือกตั้งครั้งล่าสุดเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2538 โดยได้ศึกษาประชากรในเขตการเลือกตั้งที่ 2 เขตการเลือกตั้งที่ 10 และเขต การเลือกตั้งที่ 11

เขตการเลือกตั้งที่ 2 ประกอบด้วย เขตพระนคร เขตป้อมปราบ เขตสัมพันธวงศ์ เขต ปทุมวัน และเขตบางรัก

เขตการเลือกตั้งที่ 10 ประกอบด้วย เขตบางกอกน้อย เขตบางพลัด และ เขตดุสิต

เขตการเลือกตั้งที่ 11 ประกอบด้วย เขตภาษีเจริญ เขตบางกอกใหญ่ และเขตหนองแขม

โดยกำหนดการสุ่มตัวอย่างภายในเขตการเลือกตั้งคือเขตการเลือกตั้งที่ 2 จำนวน 200 คน เขตการเลือกตั้งที่ 10 และเขตการเลือกตั้งที่ 11 จำนวนเขตละ 210 คน รวมประชากรกลุ่ม ตัวอย่าง 620 คน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.1 การตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง

เขตการเลือกตั้ง	จำนวน	แบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน	ร้อยละ
เขตการเลือกตั้งที่ 2			
เขตพระนคร	40	38	95.0
เขตป้อมปราบ	40	40	100.0
เขตสัมพันธวงศ์	40	39	97.5
เขตปทุมวัน	40	37	92.5
เขตบางรัก	40	39	97.5
เขตการเลือกตั้งที่ 10			
เขตบางกอกน้อย	70	65	92.8
เขตบางพลัด	70	67	95.7
เขตคลองสาน	70	68	97.1
เขตการเลือกตั้งที่ 11			
เขตภาษีเจริญ	70	68	97.1
เขตบางกอกใหญ่	70	68	97.1
เขตหนองแขม	70	67	95.7
รวม	620	596	96.12

ตารางที่ 4.2 คุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	409	68.6
หญิง	187	31.4
2. เขตเลือกตั้งที่สังกัด		
เขตเลือกตั้งที่ 2	198	33.2
เขตเลือกตั้งที่ 10	206	34.6
เขตเลือกตั้งที่ 11	192	32.2
3. อายุ		
18-30 ปี	199	33.4
31-40 ปี	220	36.9
41-50 ปี	137	23.0
51-60 ปี	40	6.7
61 ปีขึ้นไป	-	-

ตารางที่ 4.2 คุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
4. สถานภาพสมรส		
โสด	230	38.6
หย่าร้าง	37	11.2
แยกกันอยู่	75	12.6
อยู่ด้วยกัน	224	37.6
5. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา - มัธยมศึกษา	38	6.4
ประกาศนียบัตร - ต่ำกว่าปริญญาตรี	266	44.6
ปริญญาตรี - สูงกว่าปริญญาตรี	292	49.0
6. อาชีพ		
รับราชการ รัฐวิสาหกิจ	255	42.8
ค้าขาย ธุรกิจทั่วไป	109	18.3
รับจ้าง	78	13.1
แม่บ้าน	24	4.0
นักศึกษา	93	15.6
อื่นๆ	37	6.2
รวม	598	100.0

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาเรื่องนี้ มีตัวแปรที่สำคัญอยู่ 2 กลุ่มคือ ตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ตัวแปรตามที่สำคัญคือ บทบาทจริง และบทบาทที่คาดหวังของประชาชนที่มีต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยตัวแปรทั้งสองมีตัวแปรย่อยๆ อีก ส่วนตัวแปรอิสระได้แก่ คุณสมบัติด้าน เพศ อายุ การศึกษา และอาชีพของประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยที่ตัวแปรทั้งสองมีความสำคัญต่อการกำหนดบทบาททางสังคมและการเมืองโดยทั่วไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษาวิจัย โดยได้ศึกษาแนวความคิดทางทฤษฎี ผลงานวิจัย และบทความวารสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่การดำเนินงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นสถาบันสูงสุดของระบบการเมืองเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม เมื่อผ่านการตรวจสอบและได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วจึงนำไปปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้แบบสอบถามที่เหมาะสมและถูกต้องยิ่งขึ้น แบบสอบถามได้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ เพื่อพิจารณาเป็นค่าของตัวแปรที่จะนำมาใช้ในการทดสอบ

ตอนที่ 2 เป็นการทดสอบความคิดเห็นของประชาชนในเรื่องบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งมีบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริง สำหรับประเด็นในเรื่องบทบาทมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

บทบาทด้านนิติบัญญัติ

บทบาทการเป็นตัวแทนของประชาชน

บทบาทในด้านการดำเนินงานทางการเมือง

บทบาทด้านการประสานประโยชน์

บทบาทการพัฒนากระบวนการเมือง

บทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามกฎหมาย

การตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามชุดแรกเสร็จ แล้วจึงได้นำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบหาข้อบกพร่องและปรับปรุงคำถาม เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของหลักวิชา และความสอดคล้องกันระหว่างคำถามกับนิยามปฏิบัติการ อันเป็นการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) เมื่อนำข้อคิดเห็นข้อวิจารณ์ต่าง ๆ มาปรับปรุงแก้ไขเสร็จแล้ว ผู้วิจัยจึงนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองศึกษา (pre-test) กับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้กับประชาชนในเขตคลังชัน ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ผู้วิจัยปฏิบัติงานโดยใช้ตัวอย่าง จำนวน 40 ชุด ระหว่างวันที่ 10-20 มิถุนายน 2539 ซึ่งปรากฏผลดังนี้

ในส่วนที่เป็นคำถามเกี่ยวกับบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น ผู้วิจัยได้แยกออกเป็นบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวัง บทบาทละ 50 ข้อ หลังจากทดสอบแล้วได้นำมาคำนวณหาค่าอำนาจจำแนก (power of discrimination) เพื่อวิเคราะห์ดูความยากง่ายของคำ

ถามแต่ละข้อว่าประชาชนกลุ่มผู้ถูกทดสอบได้ตอบคำถามไปนั้นสักเพียงใด คุณสมบัติภาพของตัวเลือกแต่ละตัวว่าดีเลวเพียงใด จะต้องปรับปรุงตัวเลือกไหน โดยใช้สถิติ t เป็นตัวทดสอบในการคำนวณหาค่าอำนาจจำแนก ถ้า t ที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับหรือมากกว่า 1.75 หรือมีความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย (mean) ของกลุ่มสูงกับกลุ่มต่ำที่ระดับนัยสำคัญ .05 ถือว่ามีอำนาจจำแนกสูง คำถามข้อนั้นใช้ถามเพื่อที่จะทดสอบได้ ซึ่งจากคำถามบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 50 ข้อ เข้าหลักเกณฑ์ทั้งหมด คือมีค่าอำนาจจำแนกสูงกว่า 1.75 ทุกข้อ (โปรดดูรายละเอียดในภาคผนวก)

หลังจากนั้น ผู้วิจัยได้นำเอาแบบสอบถามมาวิเคราะห์ทั้งฉบับ เพื่อตรวจดูคุณภาพของแบบสอบถามเป็นส่วนรวม ว่ามีค่าความเที่ยง (reliability) มากน้อยเพียงใด

ความเที่ยงของแบบสอบถาม (reliability) หมายถึง ความสามารถในการบอกรายละเอียดที่แน่นอนวัดก็ครั้ง จะได้คะแนนตามนั้น ถ้าแบบสอบถามใดมีความเชื่อมั่นสูง ไม่ว่าจะทดสอบกี่ครั้งก็ตามจะได้คะแนนคงเดิม ไม่เปลี่ยนแปลง ถ้าแบบทดสอบใดมีความเชื่อมั่นต่ำ ทดสอบกี่ครั้งก็ได้คะแนนหรือลำดับที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ไม่มีลักษณะคล้ายตามกันเลย

การวิเคราะห์ความเที่ยงจะบอกออกมาเป็นค่าตัวเลข ซึ่งมีขอบเขตจาก -1 ถึง +1 ถ้าแบบสอบถามใดมีความเที่ยงหรือความเที่ยงตรงใกล้เคียงศูนย์ หรือเป็น - ก็แสดงว่าแบบทดสอบมีคุณภาพต่ำ และแบบสอบถามที่มีคุณภาพสูงนั้น จะต้องมีความเชื่อมั่นสูงตั้งแต่ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้จัดหาผู้ช่วยในการเก็บแบบสอบถามจำนวน 3 คน โดยได้ทำการอบรมชี้แจงให้เข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล อธิบายรายละเอียดเนื้อหาของแบบสอบถาม ตลอดจนวิธีการกรอกแบบสอบถาม จนผู้ช่วยในการวิจัยเข้าใจเป็นอย่างดี และก่อนที่ผู้ช่วยการวิจัยจะออกปฏิบัติงานสนาม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยได้ชี้แจงหลักในการเก็บแบบสอบถามให้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ในข้างต้น

การเก็บรวบรวมดังกล่าว ทำในช่วงวันที่ 1-10 กรกฎาคม 2539 โดยใช้ชุดแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ที่ได้รับการแก้ไขปรับปรุงแล้ว ปรากฏว่าหลังจากเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้คัดแบบสอบถามออกไป 620 คงมีแบบสอบถามที่สามารถใช้เป็นข้อมูลในการวิจัยได้ 596 ชุด คิดเป็นร้อยละ 96.13 ของแบบสอบถามที่ส่งออกไป

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ การคำนวณค่าร้อยละ กับข้อมูลสถานภาพพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม การคำนวณค่าเฉลี่ย และค่า t สำหรับการทดสอบความแตกต่างของค่าบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวัง และค่าไคสแควร์ในการหาความสัมพันธ์ของตัวแปรอาชีพ และระดับการศึกษากับบทบาทที่คาดหวัง และบทบาทที่เป็นจริงของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

การให้คะแนนแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้กำหนดค่าของคะแนนของคำถาม โดยคำถามบวกจะกำหนดค่าจากน้อยไปหามาก คือ 1-5 และคำถามลบจะกำหนดค่าจากมากไปหาน้อย คือ 5-1

คำถามบวก

เห็นด้วยน้อยที่สุด	คะแนน	1
เห็นด้วยน้อย	คะแนน	2
เห็นด้วยปานกลาง	คะแนน	3
เห็นด้วยมาก	คะแนน	4
เห็นด้วยมากที่สุด	คะแนน	5

คำถามลบ

เห็นด้วยน้อยที่สุด	คะแนน	5
เห็นด้วยน้อย	คะแนน	4
เห็นด้วยปานกลาง	คะแนน	3
เห็นด้วยมาก	คะแนน	2
เห็นด้วยมากที่สุด	คะแนน	1

ในการศึกษาเรื่องความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาทสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร บทบาทด้านนิติบัญญัติ คำถามบวกข้อ 7, 8 บทบาทด้านการเป็นตัวแทนของประชาชน คำถามบวกข้อ 13, 14, 16 คำถามลบข้อ 15, 17 บทบาทด้านการดำเนินงานทางการเมือง คำถามบวกข้อ 18, 19, 20, 21, 22 คำถามลบ ข้อ 23 บทบาทด้านการประสานประโยชน์ คำถามบวก ข้อ 24, 25, 26, 27, 28, 29 บทบาทด้านการพัฒนาระบบการเมือง คำถามบวก ข้อ 30, 31, 32, 33, 34 บทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามกฎหมายคำถามบวก ข้อ 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 47, 48, 49, 50, 51, 53, 54, 55, 56 คำถามเชิงลบได้แก่ข้อ 46, 52